

Hold dine frugttræer sunde

Æble- og pæretræer kan angribes af sygdomme og skadedyr og påvirkes af klima og jordbund.

I dette katalog kan du se over 20 af de mest almindelige problemer i æbler og pærer og få tip til økologiske metoder, der kan forebygge og bekæmpe problemerne.

Indeks:

Bladlus; 7	Rust; 8; 23
Bægerkræft/æblekræft; 16	Rustmider; 8
Dårlig bestøvning; 20	Rød æblebladlus; 7
Frostmålerlarver; 10	Skadedyr; 2
Froststriber; 21	Skrælviklere; 4
Fysiologiske problemer; 18	Skurv; 12
Galmide; 22	Skæve æbler; 20
Glassethed; 19	Sodplet og Flueplet; 14
Kræft; 16	Spindemøl; 9
Larver; 2; 3; 4; 5	Striber; 21
Meldug; 13	Sygdomme; 12
Monilia; 15	Syrehveps; 5
Mosegrise; 11	Topaz-plet; 17
Pletter; 12; 14; 17	Tæger; 6
Priksyge; 18	Æblebladhveps; 3
Pærebladgalmide; 22	Æblemeldug; 13
Pæregitterrust; 23	Æbleskurv; 12
24	Æbleviklere; 2

Tekst og fotos er af Maren Korsgaard, der dels arbejder som Økologisk rådgiver i frugtavl i Økologisk Rådgivning, Gefion og dels er akademisk medarbejder ved KU-Science.

Kataloget er udarbejdet i projektet FRUITGROWTH i 2012 og revideret i projektet PROTECFRUIT i 2015.

Projekterne er støttet af GUDP under Miljø- og Fødevarerministeriet og er en del af Organic RDD-2 programmet, koordineret af ICROFS.

Problem: **Larver af Æbleviklere**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Ophæng mange fuglekasser til mejser og musvitter.
- Ophæng skjul til flagermus.
- Opsæt evt. mange feromonfælder til æbleviklere.
- Fjern de tidlige nedfaldsfrugter fra haven.
- Bind et bælte af bølgepap om stammen i sensommeren. Fjern det i foråret og brænd det.
- Sprøjt evt. med granuloseviruset "Madex", det rammer specifikt æbleviklere.
- I større plantager: Hæng evt. feromonforvirrings-dispensere op.

Problem: **Larver af Æblebladhveps**

Forebyggelse
og bekæmpelse:

- Ophæng mange fuglekasser til mejser og musvitter.
- Sørg for, at der er blomstrende planter til snyltehvepse.
- Fjern de tidlige nedfaldsfrugter fra haven.
- Hæng evt. mange hvide limplader op under blomstringen.
- Hold høns under træerne.
- Sent blomstrende æblesorter angribes ikke så tit af æblebladhveps.

Problem: **Larver af Skrælviklere**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Ophæng mange fuglekasser til mejser og musvitter.
- Ophæng skjul til flagermus.
- Fjern de tidlige nedfaldsfrugter fra haven.
- I større plantager ophænges feromonforvirrings-dispensere.

Problem: **Larver af Syrehveps**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Fjern syreplanter (kruset skræppe) i nærheden af æbletræerne.
- Sørg for, at der er blomstrende planter til nytteinsekter.
- Hold vegetationen under træerne klippet.

Problem: **Havetæger**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Så evt. en stribe med lokkeblomster, så tægerne holder sig der.

Problem: **Rød æblebladlus**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Sørg for, at der er blomstrende planter til nytteinsekter som mariehøns, guldøjer og svirrefluer.
- Enkelte sorter angribes ikke af rød æblebladlus, bl.a. Primicia.

Problem: **Rustmider**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Sørg for, at der er blomstrende planter til nytteinsekter.
- Udsæt æblerovmider i træerne. Flyt f.eks. en gren fra et træ med mange rovmider til træet, der har mideproblemer.

Problem: **Spindemøl**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Så/plant blomstrende planter til nytteinsekter.
- Sæt redekasser op til mejser og musvitter.
- Fjern de første indspundne møl, når du ser dem.
- Sprøjt evt. på helt små larver med Turex (*Bacillus thuringiensis*)

Problem: **Frostmålerlarver**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Så/plant blomstrende planter til nytteinsekter.
- Sæt redekasser op til mejser og musvitter.
- Sæt et limbælte på træstammen i oktober. Det fanger de vingeløse hunner på vej op i træet.
- Sprøjt evt. på en varm dag på helt små larver med Turex (*Bacillus thuringiensis*)

Problem: **Mosegrise**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Hold jorden sort rundt om træstammen, i det mindste om vinteren.
- Sæt en høj siddepæl op til rovfugle
- Sæt en uglekasse op
- Få en dansk-svensk gårdhund eller en skovkat.
- Hold høns under frugttræerne.
- Sæt fælder op. "Supercat"-fælden og smækfælder er ret effektive.

Problem: **Svampen Æbleskurv**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Vælg en robust sort, f.eks. Holsteiner Cox, Aroma og Discovery.
- Sørg for, at de nedfaldne blade fjernes eller nedbrydes i løbet af vinteren, f.eks. ved jordbehandling.
- Beskær træet, så der kommer lys og luft i kronen.
- Undgå kraftig gødskning med kvælstof.
- Sprøjt evt. med svovl fra løvspring til Skt. Hans, når det regner og er lunt.

Problem: **Svampen Æblemeldug**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Vælg en robust sort, f.eks. Aroma og Discovery
- Sørg for, at angrebne skudspidser fjernes i løbet af vinteren.
- Beskær træet, så der kommer lys og luft i kronen.
- Undgå kraftig gødsning med kvælstof.
- Sprøjt evt. med svovl fra løvspring til Skt. Hans, når det regner og er lunt.

Problem: Svampene Sodplet og Flueplet

Forebyggelse og bekæmpelse:

- Sørg for, at æbletræet ikke står i skygge fra større træer.
- Beskær træet, så der kommer lys og luft i kronen.
- Hold hindbær og brombær på afstand af æbletræerne.
- Lyse, sene sorter som Topaz og Filippa er meget modtagelige.
- Sprøjtning med svovl, bagepulver eller med sæbe flere gange i august kan regulere sodplet og flueplet
- Angrebet kan vaskes af.

Problem: Svampene grå og gul Monilia

Forebyggelse og bekæmpelse:

- Sørg for, at æbletræet ikke står i skygge fra større træer.
- Beskær træet, så der kommer lys og luft i kronen.
- Klip de angrebne grene af, mindst 20 cm under angrebet.
- Fjern de indtørrede mumier på træet inden løvspring.
- Fjern sårede æbler fra træet, så de ikke bliver smitekilder.

Problem: **Svampen Bægerkræft/æblekræft**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Sørg for, at æbletræet ikke står i skygge fra større træer.
- Beskær træet, så der kommer lys og luft i kronen.
- Skær kræftsårene rene på grene og stammer og fjern materialet fra haven.
- Beskær kun i tørvejr i vækstsæsonen eller ved temperaturer under 5°C.

Her er kræftsåret skåret
rent, ind til det friske ved.

Problem: **”Æbleøjeplet”, en ny æblesygdom.**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Æbleøjeplet forårsages af svampen *Elsinoe pyri*. Pletterne har tidligere været benævnt ”Topazplet”.
- Måske findes der robuste sorter. Indtil nu virker bl.a. ’Holsteiner Cox’ og ’Bodil Neergaard’ robuste overfor æbleøjeplet, hvorimod ’Rød Aroma’, og skurvresistente sorter som ’Topaz’ og ’Rubinola’ er meget modtagelige.
- Hård beskæring forebygger angreb.
- Sprøjtning med svovl bekæmper sygdommen.

Problem: **Priksyge** (Calcium-mangel)

Forebyggelse og
bekæmpelse:

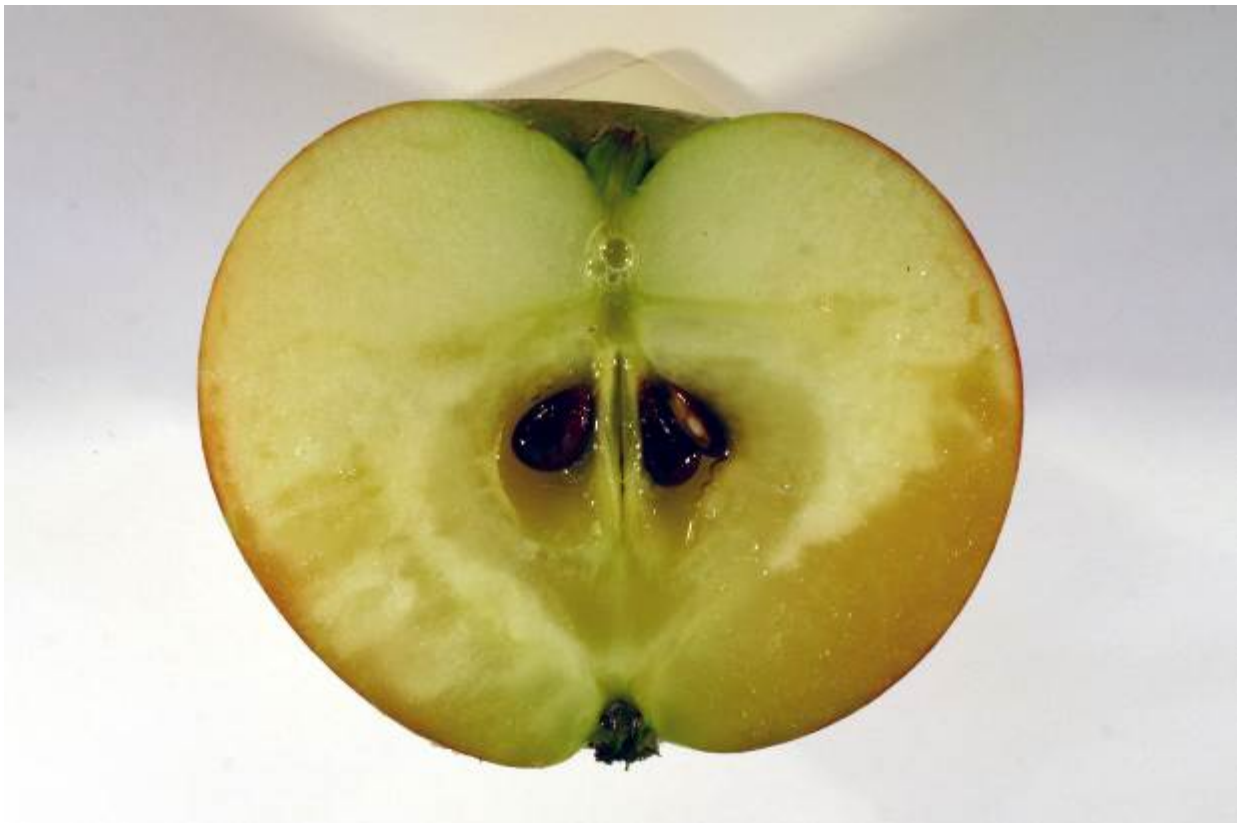
- Undgå overgødsning med kvælstof og kalium.
- Undgå særligt følsomme sorter som 'Vanda'.
- Dæmp væksten ved f.eks. at lade græsset gro tæt på stammen.

Problem: **Glassethed** (Vanddrukne celler)

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Undgå overgødsning med kvælstof og kalium.
- Lad æblerne stå til "udtørring" i frisk luft i et par dage efter plukning.

Problem: **Dårlig bestøvning** (skæve æbler)

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Sørg for, at der er bistader i nærheden.
- Giv de vilde bier kost og logi, f.eks. blomster året rundt og et træstød med huller i – et insekthotel.

Problem: **Froststriber**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Hold jorden sort under træet i blomstringstiden.
- Plant æbletræer højt i terrænet.

Problem: **Pærebladgalmide**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Pluk angrebne blade af og destruer dem.
- Sprøjt med gødningssvovl, 2 % svovl udsprøjtet i september har i forsøg givet 94 % effekt på miderne.

Pærebladgalmiderne er i de sorte/brune pletter

Problem: **Pæregitterrust**

Forebyggelse og
bekæmpelse:

- Hold pæretræet tørt, f.eks. med en parasol eller overdækning med plastik i de uger i april-maj, hvor træet springer ud.
- Hold god afstand til enebær, som er vintervært for gitterrust-svampen.

Gitterrusten er de orange pletter.

Byg et regntag og få sunde træer

Frugttræer under et tagudhæng eller et regntag bliver stort set ikke angrebet af svampesygdomme. Det skyldes, at svampe kun kan angribe, når bladene er fugtige i lang tid.

Her er et eksempel på regntag fra projektet ProtecFruit på Aarhus Universitet, Årslev.

Regntaget bevirker, at æbler og æbletræer stort set er fri for svampesygdomme. Udbytte og spisekvalitet af æblerne ændres ikke under taget, men taget kan beskytte mod både frost og hagl.

